

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

3 Vtrumne ratione damni emergentius aut lucri cessentis, liceat mutuatori,
quidpiam ultra sortem recipere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

ctus suscipere pignoris quam quibus sufficiat onera supportare. Et arbitror conditionem non longe a veritate aberrare. Etenim quod alij dicunt, si tantum posse recipere, quantum lucri cessat, inde refellitur, quod (vt probatum est) non recipit ratione lucri cessantis. Atqui ex eadem radice soluitur alia quaestio si interrogas vtrum

Qd al-
tera.
Rō du-
bitandi

defuncto marito possit etiam vidua recipere fructus pignoris vel alia alimēta, seu a patre, qui nōdum soluit dotem seu a mariti heredibus, si soluta fuerat. Apparet. n. inde non licere, quod dissoluto matrimonio vidua non sic perfecti matrimonij sumptus, vt debeat seruare dotem, & ideo potest mutuum suscipere ex illa postea soluedum. Nihilominus respondeatur, absq; dubio, seu pater debeat, cu coniuges haeres, alteruter teneatur, vel dotem soluere, vel illam secundum suum statum & conditionem alere, quia teneatur maritus iure matrimonij eam alere, quou'q; suam ei integram soluat dotem, quae dent eius heredibus, quā maxime fieri potest referuati. Hoc tamen mihi dubium impresentiarum occurrit, ad rem minime impertinentes, vtrum possit quis filiam non aliter dotare, quam mutuando genero pecuniam, ita vt mutua ret quispiā decem millia ducatorum mercatori sub pacto, & obligatione, vt suam duceret filiam? Apparet enim hoc esse licitum. Primum, quia possit quisq; (vt dicebamus) indotatam ducere, ergo pro mutuo. Item, quia ducere vxorem, videtur esse opus amicitiae nam illam deberet prudentissimus quisque sibi matrimonio adiungere, quam haberet honeste charam, amicitiam autem pro mutuo poscere non est vitia, vt supra dictum est. Praeterea, si ille diligens esset & negotiationum peritus plus pederet decem millia mutuata, quā donatā mille. Respondetur nihilominus non esse licitum. Nam dū mutui vinculo alium obligat vxorē ducere cum illa obligatio graui sit estimabilis pecunia, vsum mutuata pecuniae foris consideratum, rependis, in pretium illius obligationis, loco videlicet mille ducatorum, quos ille in dotem recipiet. Neque refert maioris vel minoris estimari mutuum, an minoris. Et ad illud respondetur, quod quamuis per amicitiam possit gratis vxorem ducere, tamen iam tunc non facit gratis, sed pro vsu

Dubiu.

Rō ha-
sitandi.

Respon-
sio.

Ad arg-
facta.

pecuniae pretio aestimato. Ex his fit condequens Reges autem magnates nullatenus posse vrbib. aut villis quas in pignus mutui suscipiunt, extra sortem vsu frui, neque vlla ratione possunt ab vsuraria iniuriate excusari. Remedium est tamen, vt non recipiant nisi emptas cum pacto retrouendē di, tunc n. fructus ex portibus obueniunt. Hoc aut nihilominus subticendū non est, Impignoras verbi gratia, sterilem agrum, qui tibi neutiquam erat vsus, quia nec erat frugifer, neq; vite. cebat, neque illum colere cogitabas, alter aut, cui impignoralij, colit illum, vt olera inde saltem colligat, forte non est condemnandus, vt in sortem ducat, quoniam cum tu nullum parceris demeritum, non debet alterius indultum in sortem computari, veluti si de pignoris vsu pecuniae tuae lucretur, nihil tibi debet. Haec autem prudenter pensanda sunt. Nā si emolumentum esset alicuius momenti, puta quo ager, non quod putabatur sterile, sed domini in curia non colebatur, & postea cultus sit frugi, arbitror fructus in sortis solutionem annumerandos.

ARTICVLVS III

Vtrum ratione damni emergentis aut lucri cessantis liceat mutuatori quidpiam ultra sortem recipere.

IN contractu mutuationis frequens habens ratio damni emergentis, & lucri cessantis, & ideo queritur, an horū ratione liceat mutuatori quidpiā supra sortem accipere? Et arguitur a parte negatiua. Si hoc esset licitum, sequeretur, quod nullum esset vsura vitium, eiusmodi lucri in pactum ducere, conseqens tamen est pactum falsum, quia cum mutuator opus sit charitable, gratis debet fieri, ideoque damnum a se sponte suam quis pecuniam mutuat, debet eam libinde gratis a lucro ducere. Alioquin non mutuet, postquam non cogitur. Secundo arguitur ex verbo S. Tho. 2. 2. q. 7. art. 2. Id quod nondum quis habet, ducere non potest, mutuator non habet lucrum immo multis periculum est periculis, quibus impediri potest, ergo pro illo nihil certi valet in pactum ducere. Tertio. Si de lucro cessante possit mercator suum cum mutuario conuenire pa-

patentissima aperiatur via palliandis vsu
ris. Haud ergo licet talem concedere licen-
tiam. In contrarium tamen est, quod ne-
mo tenetur ob præstitum beneficium si-
bi incommodare, contingit autem sæ-
pe, ut cupiam causam mutui, & damnum
accidat, & cesset lucrum, ergo licite po-
test tunc incolumen se, indemnemque
seruare.

Quæstio hæc & inter doctores contro-
uerla est, & inter mercatores periculosa.
Habet autem certi compertique quidquã,
atque aliam partem dubiam. Ad eius er-
go intellectum prænotanda est termino-
rum significatio. Damnum quippe emer-
gens est detrimentum, quod mutuator
causa solus mutationis patitur, ut si sui
nos asedes reficere parabat, aut annonam
in glstate in totum annum emere, & ami-
cus precibus improbis mutuam ab illo
pecuniam, quia ipse forte grauius indi-
get, euellit, & idem tunc mutuator eum
damni commune facit sui, si postea do-
mus sine alia eius negligentia corrui, vel
frumentum cogitur carius postmodum
emere, vel per vsuras pecunias recipere
quibus alia sua debita soluat, illud dicitur
damnum emergens. Lucrum vero ces-
sans est, si mercator pecuniam negotia-
tioni expositam, precibus etiam victus
mutuat, vel quo citra dubium loquamur
ab inuito extorquetur, vel stato tempore
non soluitur, lucrum quod augere poue-
rat, cessat.

Respondetur ergo ad quæstionem quin-
que conclusionibus, ab his, quæ certiores
sunt, initio sumpto Prima conclusio. Quã-
do mutuatori inuito, videlicet contra suã
uoluntatem vel damnum emergit, vel lu-
crum cessat, iuste & absque vilo vsure peti-
tulo illud potest exigere. Memento lucrum
tunc duntaxat, cessare, quando pecunia e-
rat mercatoris negotiationi dedicata. Et
ratio est patentissima, quia quando quis
inuitus est, vim patitur, ac petinde quasi ra-
pina iniuriam. Atque hæc pertinet. Cum
quidam, si de vsu. vbi ait Iurisconsultus,
vsure non propter lucrum petentium, sed
propter moram non soluentium instigun-
tur. Et hæc habetur, quod si socius commu-
nem pecuniam in proprios vsus conuer-
tit, teneatur socio vsuras prestare. Et C.
col. l. vsuras, cogitur emptor, qui in solu-
tionis mora est, vsuras insuper soluere vë-

ditori. Conclusio ergo in dubium venire
non potest. Sed vtrum statim ab initio
posset sic licite inter ambos conuenire, ut
si non solueris stato die, tenearis deinceps
centum numum vsurarum soluere? Respo-
detur in primis quod nomine pene procul
dubio potest. Nam cum mutuatarius tenea-
tur in tempore soluere, iam inde mutuator
inuitus caret suis nummis. Et ideo rigore
iuste multæ potest illum cogere, sicuti & in
dix eum cogeret. At vero an idem liceat
ratione cassantis lucris, etsi aliquantulo sit
maius dubium, tamen neque negandum
est licere, dumtamen in fraudem conteg-
de vsure id non fiat, nempe si mutuator ve-
re est mercator ex negotiatione victitans,
quoniam potest bona fide mutuate vsque
ad certum diem, admonitumque extunc
mutuatarium habere, quod denique suum
non est propositum mutuate, sed quod de
inceps inuitus a suis negotijs cohibetur. Se-
cunda conclusio. Si quis habet pecuniam
negotiationi mancipatam quomodocumq.
inuitus cogatur illam mutuate, nõ solum
damnum emergens verum & lucrum ces-
sans potest iuste ultra sortem repetere. Di-
co inuitus, quia ei vel aliqua vis inferatur,
vel tenditur fraus. Exempla. Vt si quis
mercatori mortem aut incommodum ali-
ud comminetur, nisi sibi mutuet, vel si
vasallus prudenter grauiusque metueret,
nisi domino suo mutuum daret, diuexatũ
iri ab illo, & molestias perpetuum. Hæc
enim est quedam violentie species. Aut si
forte rex ingruente bello indigeret a mer-
catoribus pecunias mutuari, qua vti que ra-
tione posset illos compellere, illique tene-
rentur parere in hisce inquam atque id ge-
nus accidentibus planum est mutuatariũ
propter tales coactiones se posse indem-
nem seruare.

Atqui huic assertioni patrocinatur Pon-
tificium ius, extra, de fideissor. capitulo
perueni, & capit. constitutus. quibus inbe-
tur, quod si fideiussor nomine illius, pro
quo fideiussit, soluit dispendiumque aliud
fecit, aut damnum accepit, tunc ille ca-
ius gratia soluit restituat eum in suum ius,
reddatque ipsum prorsus indemnem, ab
omni que immunem iactura. Verumtam-
en quo ad rem descendamus, ibi lateet
quæstionis neruus, vbi mutuator nul-
lam speciem vis aut fraudis patitur, sed ro-
gatus suapte spõte mutuat. De hoc igitur
adhi-

Dubita-
tio.

Solutio.

Secunda
conclu.

Tertia adhibetur conclusio tertia, paulo minoris
 certitudinis, quam superiores. Ille qui ro-
 gatus mutuat, potest præiudicium formida-
 tumve damnum emergens in pactum mu-
 tui ducere, videlicet si domus ruinam ti-
 met, aut annoæe charitatem, quam modo
 emere impeditur, aut si vsuras postmodum
 soluere cogitur pro ære alieno, in quo mu-
 tuet, manet. Conclusio est S. Thom. secunda
 S. Tho. secunda quæst. 78. art. 2. alterique simi-
 lis, quam præcedenti quæst. de ven. litore
 asseruerat, qui rei pretio apponere damnum
 potest, quod vendendo incurrit. Ob idque
 simili ratione probatur. Damnum enim
 quod talis mutuator patitur, sua interest,
 quod ideo ratione mutui accipere non tenet-
 tur, atque ideo potest de sua incolumitate
 pacisci. Moderati autem consulo sumus
 conclusionem veluti de venditione dictu-
 ri sumus, nempe quod rogatus mutuet,
 mutuatariusque admonet. Nam si vltro
 neus taci usque mutuat, sibi imputandum
 est damnum, quoniam si aliter rem sciret,
 nollet forte sub illa conditione mutuum
 accipere. Atque hinc sequitur, quod si dam-
 num non fuit præiudicium, neque timebatur
 sed post forte superuenit, non tenetur
 mutuatarius de illo vltro, qui reddere nõ
 cogitavit nisi simplex mutuum, vt per hæc
 intelligatur id quod diximus, rogatus, ni-
 hil enim aliud significauimus quam quod
 mutuatarius sciens & prudens tanquam
 rem sibi commodam mutuari ab altero
 velit cum illo damno. Nam si ex re sua nõ
 esset, neuiquam illud acciperet. Quo fit,
 vt etiam si qui damnum passurus est alteri
 ex charitate tanquam amico offerat con-
 ditionem, non ideo fit inhabilis vt damnum
 emergens recipiat. Hoc dixerim quia ro-
 garivel offerre, vt statim dicturi sumus per
 se nihil facit neque tollit rationem vsuræ.
 Hactenus plana sunt omnia. Torum, ergo
 quæstionis pondus huc inclinat, vtrum pa-
 riter possit lucrum cessans ab eodem mu-
 tuationis articulo recipi vltra sortem? Ad
 cuius examen præfigere oportet pretium est
 distinctionem hanc. Bisariam potest exi-
 stimari pecunia, vno modo absolute secun-
 dum eius communem vsum. Et de hoc
 omnes consentiunt, nemini fas esse vltra
 sortem aliquid recipere ratione mutui.
 Cuius rei exemplum in vniuersis, qui ne-
 gotationi non vacant, late pate. Nam hic
 est vsus, qui seorsum non venit computa-

tandus. Altero vero modo consideramus,
 vt nego rationis industria subest, nempe
 quia possessor illam habet negotiationis
 expositam. Et de hac pecunia aiunt Con-
 rad. eoque multi posteriores statim posse
 mercatorem pacisci, vt lucrum cessans ad
 sortem sibi accumuletur, etiam si non sit
 inuitus, sed rogatus mutuet. Nihilomi-
 nus statuo egomet mihi hanc quartam co-
 elusionem. Quod hoc modo possit lu-
 crum cessans in pactum duci, non est ad-
 eocertum, vt patroni assertionis huius ar-
 bitrantur, sed est tum minus probabile,
 tum quam plurimis vsurarum periculis
 expositum. Et quidem quod non sit vique
 adeo certum, multis rationibus compro-
 batur. Primum, nullam iuris, aut cano-
 nici, aut ciuili legem inuenias, quæ hoc
 permittat, quod certe non est infimum
 argumentum. Nam cum tam frequenter
 extent, quæ vsuras ratione moræ pendit
 beant, videlicet dum mutuator, vel qui
 creditor inuitus re sua caret, si spontanea
 hæc lucri cessantis pacto tam plane licita
 esset, non defuit lex, quæ id infirmaret.
 Mox si piscos doctores conuulsa, Dicitur
 Thom. id negat, consulo dignoscens in-
 ter damnum emergens & lucrum cessans,
 nempe quod illud licet in conuentione po-
 nere, hoc vero minime. Cuius sententia
 accedit Scotus in quarta distinctione 1.
 quæstione secunda, & Durand. in tertia
 Sentent. distinct. 37 quæstione secunda, &
 inter Iuriconsultos illustris Innoc. super
 cap. Nauiganti. de vsur. Immo inter non
 quos grauelque seu iuris seu Theologie
 doctores neminem inuenias, qui explici-
 tis verbis id astruat, nisi ratione moræ aut
 alius culpa debitoris. Qui autem eam as-
 firmant, sunt Conradus recens auctor,
 quæstione trigesima eandemque cum foe-
 minidine & timore septem conditionibus
 circumscribens. Post vero Syluest. verb.
 usura. pri. §. decimo octavo. & Caiet. super
 S. Thom. secunda secunda quæst. 58. & in
 sua summa affirmatiue eandem defensionem
 Atque Adria. in q. de vsura, licet fas est
 (vt suo verbo utat) esse opinionem moderatam
 notum. Quod si ratione agamus, vna est
 que vehementer apud me aduersus hanc
 opinionem depugnat. Lucrum cessare, vt
 nomen sonat, est homine a lucro cohibe-
 ri, nemo autem cohibetur nisi sua impedita
 tur voluntas, inuoluntarium vero doctore
 3. Ethic.

Quis
 difficul-
 tas.
 D. fin.
 stio.

3 Ethi. Aristot. sola vis, metufve, aut ignorantia facit, ergo vbi nullum istorum intercedit, non proprie censetur cessare lucrum. Certe est res creditu difficilis, quod si mercator qui negotiationi expositam habet pecuniam, offert illam mutuo, non potest recipere lucrum cessans, & tamen per hoc solum quod alter leuissimo verbo mutuum idem ab eodem petat, possit idem lucrum in pactum ducere cum nihilominus spontaneus facit rogatus, quam si alterum præueniret. Atqui per hanc rationem, omnes aliorum labef. dantur. Primum enim patens est discrimen inter damnum emergens & lucrum cessans, nam illud non pendet ex industria, sed est mera passio, a qua idcirco se quique inolumen seuare potest, hoc autem pendet ex industria a qua quis sua sponte suam abstrahit pecuniam, non est, quod impeditur ceteratur. Arguunt præterea sic. Post moram licet recipere lucrum cessans, sed pecunia negotiationi exposita tanta utilitatis erat ante illam moram, ergo poterat idem lucrum absq; mora peti. Sed vides argumentum extra chorum saltare. Haud enim negamus illam pecuniam tantum valere ante, quantum post moram, sed tamen antea non impeditur, sicut postea. Nam illa iniuria quæ fit post moram dimouet voluntatem inuiti mercatoris a sua negotiatione, & ideo debetur ei lucrum. Quando vero sponte mutuat, non proprie impeditur. Atque hanc differentiam optime perspexit D. Th. quippe qui 2. 2. q. 62. art. 4. in solutione ad secundum fatetur, quod qui pecuniam creditoris ultra terminum præfixum detinet, quia eum damnificat, tenetur ei refundere etiam lucrum. Ex quo male infert ibidem Caiet. eandem esse rationis vim ante moram. Nam quantum ad lucrum cessans, non censet D. Tho. creditorem damnificare, nisi dum inuitus impeditur, quando quidem postmodum q. 78. negat ante moram idem lucrum licere recipi. Et per hoc aperitur fallacia alius istorum argumenti, huius scilicet. Qui mercenarium a suis operis impeditur, teneretur illi refundere lucrum cessans, ergo negotiatori mutuanti. Negatur enim consequentia. Immo contrarium per hoc conuincitur. Si. n. vi aut fraude illum impediatur, teneris quidem si autem tuis solis precibus ductus vult amo-

re tui cessare, nihil ei debes. Et simile nos dicimus in proposito. Si autem conuentio ne facta ob pretium ille cessat, nullum ad propositum affert exemplum. Atqui & in huius discriminis ignorantia latet deceptio. Opera. n. mercenarij natura sua locabiles pretio sunt, & conducibiles, pecunia vero minime. Nam si aliquid plus valet, non à se habet, sed duntaxat ex adiuncta possessionis industria ob idque quâdo sua sponte mutuat, libere nudat illam tali valore. Quapropter neque est simile de illo, qui impeditur ne beneficium assequatur, cui restitutio debetur. Nam ille inuitus nō assequitur, neque rursum est par ratio de instrumentis. Arguunt. n. Opifex potest instrumenta suæ artis pretio locare, sed pecunia sunt etiam instrumenta negotiatoris ad lucrum, ergo potest illas locare. Est nanque latissimum interuallum quod vsus instrumentorum, quia non consumuntur vsu, seorsum est dignus pretio, sicut vsus equi, & domus, quo idcirco locabilia sunt. Vfus autem pecuniæ per se non est ad illū vsu locabilis, quo consumitur, sed totus valor de tua nascitur industria, quem ideo recipere ne quis nisi quando impeditur, impeditur autem solum quando inuitus cessat. Arist. namque diuitias per se vocat felicitatis instrumenta, s. vt liberalitatis virtus vsu habeat, non tamen quod sint sicuti aliarum artium instrumenta. Ac perinde patebit dissimilitudo de fato aruo. Arguit siquidem præterea quod sicut frumeti modius per se non valet nisi modium, semina vero atque herbescentis pluris propter potentiam æstimatur, ideoque non solū, quando per vim ab aliquo pessunda ur, verum & ex conuentione potest vendi, quantum valet cum illa potentia, sic vtique negotiator, aiunt, potest cum illa potetia mutuarē pecuniam. Porro autem a venditione ad mutuum, nulla fit solida consequentia. Nam res vendibilis sua natura valet pretium, mutuum autem gratis fieri debet, nam, vt identidem hoc dicamus, industria mercatoris non impeditur nisi, quando eius voluntati seu per vim seu per fraudem obfistitur. Quare nec argumentum de iactu reris quid si iactum ff. de act. empt. & vend. declaratur esse vendibilis in spe, ad presens propositum refert. Est enim res illa per se vendibilis. Hoc enim solum conclu.

Solutio

Arg. 3. Solutio

Argu. 4

Solutio

concluderet, quòd postquam mercator iam emit merces, quas ad nundinas misit, posset lucrum vendere, quod est in spe. Est enim tunc sicut satus ager, & ideo illud lucrum est vendibile. Quando vero nihil emis, sed sponte mutuas, nihil habes quod vendas. A mulio minus ad rem facit argumentum quod de genero sit suscipiente fructus pignoris extra sortem siquidem iam probatum est non ratione lucri cessantis, sed propter vxorios sumptus istos recipere. Præter hæc alia sunt argumenta, quibus palam docetur quantum periculi ab illa opinione consuetur. Circumvallant enim eam Conradus atque alij eius fautores multis conditionibus, vt aiunt, vt contractus ab usure periculis liberetur. Marum capitalis est, quod mercator potius expectare dēt, & optare negotiatione augere suam pecuniam, quam mutuo. Per hoc n. putat impediri eius voluntatem. Nam si mauult mutuarē, fatentur non impediri, atq; adeo non licere lucrum cessans recipere. Sed quam sit imbecilla hæc conditio, aperte monstratur. Id quod in re natura sua, licitum est, nullum est peccatum desiderare, neque tale desiderium contractum vitiat, mercatori autem habenti pecuniam ad negotia paratam licet per hoc solum, quod rogetur lucrum cessans recipere, ergo licet desiderare vt aliquis se rogatum accedat, vt illo modo impediat a negotiatione. Si ille sic apud se constituisset. Nisi quis a me mutuum petat, nolo mercaturæ meas committere, planum esset vsuræ vitium, quia non habet pecuniam expositam. Dum autem firmiter constituit negotiari, nisi quis ab eo mutuum petat, profecto nescio secundum istorum opinionem, cur desiderare, vt quis mutuum petat vt lucrum recipiat, vitium consuet vsuræ. Atque adeo sequitur, quod per hoc solum, quod mutuator rogatur, non proprie impeditur, quandoquidem illud optare licet. Quod si hoc verum est, vide quam læta sternatur vsuris via. Nam dicere, quòd debet mutuator mutuarē charitate victus, vt possit lucrum recipere, commentum est. Siquidem ad naturam vsuræ tollendam, nil facit charitas. Adde quòd tunc non opus est vt rogari expectet, nam maior esset charitas, si amicum egere sciens, offret ei pecuniam mutuo, si vellet, cum

pacto lucri cessantis. Nam dum metus est damni emergentis, profecto licet habenti pecuniam eandem amico offerre, vt si ex re sua est, mutuatam cum tali periculo recipiat. Alia eorum conditio est, quòd labores & expensæ, & pericula deducantur a summa cessantis lucri. Attamen neque hoc conditio, si sua vera est opinio, firma est. Expensas quidem planum est esse deducendas, quia remanet apud mercatorem. Sed tamen de laboribus & periculis non est eadem ratio. Sum ego, vt bi gratia, mercator hac arte viuens, petis a me mutuo pecuniæ in meam. Arguitur ergo, si mihi liceret lucrum cessans iam nunc suscipere, possem etiam tantum recipere, quantum si meas nauis operas, lucraret, nam paratus sum ego impendere labores meos, & malo laborando lucrifacere, decem quam sine labore octo, volo etiam subire pericula. Si ergo solas preces istas sent esse impedimentum meæ voluntatis, vt lucrum dicatur cessare, profecto cum a laboribus meis & periculis impediar, totum possum petere. Enimvero si mercenarium impedires ne suas operas in vineam locaret, totum denarium debes ei sine deductione laboris, quia malisset ille integrum denarium laborando, quam decurtatum cessando. Ecce rationes quæ me semper de hac re dubium tenuerunt. Et fateor, hæc mallem sententiam tenere. At satis duxerim rationes meas aliorum iudicio relinquere, sed optarem habere patronos, qui mecum eiusmodi personarum vsurarum portenta abigerent. Nam hæc lucri cessantis imago hiatum istum & voraginem vsuratum non a multis hinc anis patefacit. Nihil secius, quia non mihi tantum argo, vt primus opinionem illam prorsus refellam, sit nostra quinta conclusio. Non omnino probabilitate caret, vt possit lucrum cessans in pactum duci ab articulo mutationis, dum modo re vera cesset, & non fiat in fraudem vsurarum. Verum n. cessare tunc penitus censendum est, nisi quia poteris negationi pecuniam committere, sed quando re vera iam firmus exposnere constitueris, atq; eandem, quam mutuas. Nam si habes uiginti millia, & non decreuisti mercaturæ nisi decem millia committere, ne quis ex aliorum mutuo lucrum cessans petere, eo quod illis quocumque

Opinio
Cōradī
nō nihil
cōtinet
periculi

que negotiari potuisses. Ratio conclusio-
nis huius quæ vllam habeat probabilitatē
hæc vna est, quod postquā illa pecunia tue
mancipata industriae tanti aestimatur: & al-
ter sciens & prudens vult illā cum illo onc-
re suscipere, videris tu posse de illo pretio
pacisci. Et tunc S. Tho. sic interpretandus
est, quod non licet id integrum suscipere, q-
re futurum erat in actu: quia nondum est
certum, ac multominus quantum poterat
acrescere quoniam hoc minus habet cer-
titudinis sed quantum est in habitu, puta
in spe secundum coniecturalem pruden-
tiam verisimili. Quamuis cui rationes no-
stræ alienam persuaserint sententiam, opti-
mo se iudicio tuebitur dicens nunquam lu-
cū nisi in inuito proptie cessare. Et idcir-
co argumenta in capite quæstionis propo-
sita ille dissoluet cuiā ntererit.

ARTICVLVS IIII.

*Utrum quidquid lucri pecunia usuraria pe-
perit sit restitutioni obnoxium.*

Post hæc sequitur sermo de usurarum re-
stitutione. Et quia de illa ambigere ne-
mo potest, quaritur amplius, an quidquid
lucri pecunia usuraria peperit, sit restitu-
tioni obnoxium? Et arguitur a parte affir-
matina, secundum Paul. ad Rom. 11. Si ra-
dix sancta, & rami, ergo à contrario sensu,
si radix infecta, qualis est usuraria pecunia,
& rami, puta eius lucri, ac perinde restituē-
da. Secundo. Si fenerator sanebri pecunia
possessionem aliquam emit, vendenda illa
est, ut iubetur extra, de usur. c. cum tu. ut de
eius pretio pecuniæ usurariæ restituantur,
ergo æquali ratione debet & lucrum eius-
dem pecuniæ domino reddi. Tertio fene-
rator non plus iuris habet in lucrum, vfu-
raria pecunia comparatum, quam in ipsa
pecunia, sed illius pecuniæ nullum acquirit
dominium, ergo nec lucri, ac subinde pari-
tute tenetur illud domino refundere. In cō-
trarium est ratio hæc. Id quod homo per
suam propriam industriam nulla vetante
lege acquisiuit, legitime possidet, continge-
re autem potest, ut usurarius sua industria
id acquirat, quod lex possidere non vetat:
ergo illud non tenetur restituere.

De usurarum restitutione vt in fronte
quæstionis dicebam, nemo dubitat, sed tan-
quam certum relinquatur. Nihilominus
quia eius ratio non nihil habet dubietatis,
& de hoc quoque respondendum est. Trib.
autem conclusionibus constabit respōso.
Prima. Quidquid pretij ratione mutui per
usuram receptum fuerit manet restituti-
oni subditum. Conclusio iam supra art. 1. ex
altera illa ta est, inde videlicet quod usura
est peccatum iniustitiæ commutatiuæ, eo
quod illic vel pecuniabis venditur, vel se-
mel vsum, qui seorsum nullius est pretij di-
gnus. De lucro autem quod postmodū per
pecuniam vel rem aliam usurariam accre-
scit, distinguendum est cum D. Th. Rerum
namque vt dictum est, aliæ sunt, quarum
vsum est ipsarum consumptio, qualis est fru-
mentum, pecuniæ, &c. aliæ vero, quarum
vsum non est earum consumptio, vt prædiū
domus, & similia. Est ergo secunda conclu-
sio. Quando res, quæ vsum consumuntur, per
usuram extorquetur, puta pecunia, grana,
vinum, &c. tunc fenerator non tenetur re-
stituere nisi tantum penitus, quantum ac-
cepit cum damnis, si quæ alia dedit, & cum
lucro, si quod alteri cesset. Fructus autē qui
per easdem res sua industria accumulauit,
liberi sūt a restitutione. Exorsisti a mutua
ratio nile aureos per usuram, quibus pos-
sita industria tua centum adiecisti, mille tā-
tum illi debes, ac insuper damna quæ tua
causa accepit, & lucrū, si quod illi cessauit.
Idem est si centum cados vini eripuisi, qui-
bus venditis illos multiplicasti, centum in-
quam tantum debes. Ratio est manifesta.
Nullus dubet alteri, nisi quantum illi dam-
ni dedit ergo qui mille tantum surripuit,
simpla illa debet, nam quod illi per suā in-
dustriam accreuit, non erat alterius. Simi-
le dicendum nobis infra est de emptore,
qui non cogitur emere vilitatem suam,
sed venditoris damnum. Atque idem om-
nino de depositario, qui si vsum depositæ
pecuniæ alienæ lucretur, non debet nisi
simplum depositum. Tertia conclusio. Si
fenerator rem aliquam fructiferam per
usuram recepit, restituere eandem tenetur
cum fructibus. Vt si recepit fundum,
non solum ipsum, sed quotquot habuit
fructus debet. Et si recepit domum, cu-
ius locatione acquisiuit decem numos,
eisdem una cum domo debet. Et ratio
Soto, de iust. & iure. M m S Th.

Prima
conclu.

Probō.

Secūda
conclu.

Tertia
conclu.